

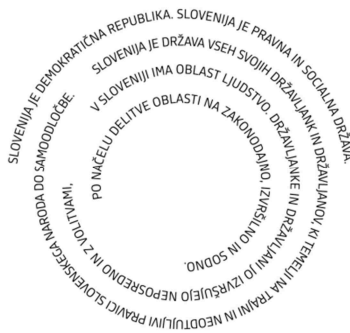
REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Raziskovalno-dokumentacijski sektor

Oddaljene seje parlamentov in oddaljena glasovanja

Primerjalni pregled (PP)

Avtor: Janez Blažič

Št. naročila: 12/2020

Datum in kraj: Ljubljana, 26. 3. 2020

Kontakt:

Raziskovalno-dokumentacijski sektor:

mag. Tatjana Krašovec, vodja, tatjana.krasovec@dz-rs.si

Raziskovalni oddelek:

mag. Igor Zobavnik, vodja, igor.zobavnik@dz-rs.si

Gradivo ne predstavlja uradnega mnenja Državnega zbora!

I UVOD

Epidemija koronavirusa COVID-19 je začasno temeljito spremenila življenje in delo v številnih državah sveta. Za preprečevanje širjenja virusa je potrebna samoizolacija, zato je med drugim treba proučiti vse možnosti za kar najbolj nemoteno delovanje državnih organov, tudi s pomočjo oddaljenega dostopa do nekaterih aktivnosti, ki sicer nujno zahtevajo osebno navzočnost.

V Državnem zboru Republike Slovenije do sedaj še ni bilo tehničnih možnosti in spremljajočih pravil za izvedno sej plenuma ter delovnih teles na daljavo, ravno tako pa se na daljavo niso izvajala glasovanja.

V tem besedilu smo na kratko prikazali, če in kako v parlamentih nekaterih drugih držav članic EU, pa tudi v Evropskem parlamentu in Izraelu izvajajo plenarne in druge seje ter glasovanja na daljavo ob pomoči sodobnih telekomunikacijskih sistemov in naprav. Z vprašanji smo se obrnili na ECPRD (*European Centre for Parliamentary Research and Documentation*) in vse pridobljene odgovore uporabili za pripravo tega besedila.¹ Uporabili smo še nekatere druge vire, med drugim tudi pregled najnovejših sprememb glede oddaljenega glasovanja v Evropskem parlamentu in parlamentih držav članic, ki so ga 25. marca 2020 pripravile raziskovalne službe Evropskega parlamenta.

II ODDALJENE SEJE PARLAMENTOV IN ODDALJENA GLASOVANJA – PREGLED PO POSAMEZNIH DRŽAVAH ČLANICAH EU

2.1 Evropski parlament

Da bi se zagotovilo neprekinjeno opravljanje poslanskih nalog v povezavi s parlamentarno dejavnostjo, so bile službe Evropskega parlamenta zadržane za izvedbo ukrepov, ki bi v trenutnih in dalj časa trajajočih razmerah višje sile omogočili udeležbo poslancev v parlamentarnih dejavnostih na daljavo, če se zasedanj fizično ne morejo udeležiti. Udeležba na daljavo pomeni, da lahko s sliko in zvokom sledijo razpravi, prosijo za besedo in na zasedanju tudi nastopijo. Trenutno lahko sistem podpira udeležbo na daljavo za 1000 udeležencev. Štiri sejne dvorane so bile opremljene tako, da od ponedeljka 23. marca 2020 omogočajo izvedbo parlamentarnih srečanj z večjezičnim oddaljenim dostopom. To omogoča na primer organizacijo srečanj štirih različnih odborov ali političnih skupin hkrati, z istim jezikovnim režimom tudi za udeležence z oddaljenim dostopom. S to rešitvijo se bodo tako poslanci, ki sodelujejo neposredno iz sejne sobe Parlamenta, kot tudi tisti, ki sodelujejo na daljavo, lahko izrazili v izbranem jeziku ob upoštevanju jezikovnega režima, ki je na voljo za posamezno srečanje. Orodje ponuja tudi možnost glasovanja na daljavo. Ali se ta funkcija uporablja ali ne, pa je politična odločitev. V začetni fazi se lahko poslanci na daljavo povežejo s platformo s svojim iPadom (idealno) ali iPhonom (slabša kakovost). Za lažjo udeležbo poslancev na daljavo se pripravljajo navodila in smernice, ki vključujejo potrebne tehnične elemente (na primer uporabo slušalk in priporočene pasovne širine). Orodje za sodelovanje na daljavo bo upravljal moderator, ki bo predsedujočega opozoril na zahteve, ki jih prihajajo s strani udeležencev z oddaljenim dostopom (obvestilo generalnega sekretarja Evropskega parlamenta z dne 18. 3. 2020).

Dne 23. 3. 2020 je namestnik generalnega sekretarja Evropskega parlamenta Markus Winkler razposlal obvestilo o načinu zagotavljanja nadaljevanja dela v tej instituciji. Med drugim je v obvestilu navedeno, da lahko evropski poslanci ta teden prvič dozdej glasujejo na

¹ Gre za vprašalnik številka 4346: Remote sessions and voting - very urgent. V nalogi pri prikazih situacije v posameznih državah ne navajamo izrecno tega vprašalnika kot vira, ker predstavlja osnovni vir za vse opisano.

daljavo. To bodo lahko storili v četrtek (26. 3. 2020) ob 10. uri, ko bodo imeli eno uro časa, da natisnejo glasovnico, nanjo vpišejo svoje ime in svoje glasovanje (ZA, PROTI ali VZDRŽAN), podpišejo uradno izjavo (*solemn declaration*) ter glasovnico skenirajo ali fotografirajo. Glasovnice se potem pošljejo v Evropski parlament, veljavne pa so samo tiste, ki so poslane z uradnih elektronskih naslovov evropskih poslancev in vsebujejo ime, podpis ter čitljivo glasovanje. Na eni glasovnici so lahko samo tri glasovanja. Poslanci, ki se zglasijo v prostorih Evropskega parlamenta, pa prejmejo glasovnice v papirni obliki in morajo slediti enakemu postopku. Za njih velja, da vržejo glasovnice v volilne skrinjice, ki se fizično nahajajo v prostorih Evropskega parlamenta (POLITICO Brussels Playbook, 24. 3. 2020, spletna stran).

2.2 Avstrija

Avstrijski parlament ima vse možnosti za delovanje na daljavo prek interneta, s tem v zvezi ima razdelane tudi varnostne rešitve. Zastavlja pa se vprašanje ustreznosti pravnega okvira za tako delovanje. Do sedaj primerov izvajanja sej na daljavo ni bilo. Za oddaljeno glasovanje pa nimajo možnosti. Za sredo (18. marca 2020) je bila predvidena predstavitev orodij za izvajanje videokonferenc, opravil pa naj bi se tudi preizkus izvajanja oddaljenih sej delovnih teles.²

Trenutno v Avstriji proučujejo možnost uporabe videokonferenc za Stalni pododbor Glavnega odbora *Nationalrata*³ v nujnih primerih. Pravni oddelek⁴ je v zvezi s tem 12. marca letos izdelal strokovno mnenje. Glavni poudarki tega mnenja so naslednji:

- ustava in poslovnik *Nationalrata* v tem momentu izrecno ne omogočata izvajanja sej s pomočjo videokonferenc; sestajanje je obvezno bodisi na Dunaju bodisi v drugem kraju, mora pa biti osebno;
- za sprejemanje uredb predsednika države je potrebno sodelovanje vlade in *Nationalrata*. Lahko se vsi trije organi dogovorijo, da se v sedanjih okoliščinah opravi videokonferenca v navedenem pododboru, ki je nujen vezni člen v tem postopku, vendar pa ni izključeno, da bi to lahko kasneje postalo predmet izpodbijanja pred Ustavnim sodiščem;
- v poslovniku manjkajo določbe za primer kriznih situacij. Nujne ukrepe je v navedenem stalnem pododboru možno izvajati samo glede zadev EU, ne pa v aktualnih razmerah;
- strokovno mnenje vsebuje oceno, da se *Nationalrat* lahko skupaj s predsednikom države in z vlado odloči za širšo razlago 25. člena ustave, ki določa sedež *Nationalrata* na Dunaju, v primeru izrednih razmer pa tudi v drugem kraju. Glede na strokovno mnenje bi seje pododboru v tem smislu lahko potekale tudi prek videokonferenc, lastnoročni podpisi na dokumentih pa ne bi bili potrebni. Spet pa obstaja tveganje kasnejšega izpodbijanja pred Ustavnim sodiščem;
- tudi glede na 55. člen ustave, ki ureja delovanje Glavnega odbora in pododboru, bi slednji lahko zasedal prek videokonferenc, vendar pa je treba zagotoviti po več kot enega nadomestnega člana pododboru za primer povečanega števila obolelih;
- v primeru videokonferenc se lahko samo deloma izvaja pravilo o prepovedi zvočnega in slikovnega snemanja. Zagotoviti je treba, da se jih ne udeležijo nepooblaščen osebe, zato je treba ločiti sam sklic seje od drugih podatkov, potrebnih za izvedbo videokonference;
- udeležba drugih navzočih na videokonferenci mora biti posebej dovoljena (Abt. L.3.1, Rechtliche Ersteinschätzung).

² Več podatkov o tem še ni na voljo.

³ *Ständiger Unterausschuss des Hauptausschusses (St UA des HA)*.

⁴ *Abt. L.3.1-Verfassungsrechtsangelegenheiten*.

2.3 Belgija

V belgijskem predstavniskem domu je situacija glede oddaljenih sej in oddaljenega glasovanja podobna kot v Državnem zboru Republike Slovenije. Seje plenuma in delovnih teles se torej ne izvajajo na daljavo, ravno tako pa ni oddaljenega glasovanja.

2.4 Ciper

Tudi ciprski predstavniki dom trenutno nima ustreznih določb in tudi ne tehničnih možnosti za izvedbo oddaljenih sej plenuma ter delovnih teles. Enako velja za oddaljeno glasovanje.

2.5 Češka

Poslovnika obeh domov češkega parlamenta določata, da morajo biti poslanci in senatorji osebno prisotni na sejah, zato je oddaljene plenarne seje niso mogoče.

Oddelek za informacijsko tehnologijo poslanske zbornice je v celoti opremljen za to, da po potrebi zagotovi izvajanje videokonferenc v posebnem prostoru. To možnost, ki je sicer v poslanski zbornici prisotna že dlje časa, vendar pa je šele izbruh epidemije ponovno opozoril nanjo, lahko izkoristijo različni organi poslanske zbornice, vključno z delovnimi telesi.

Dne 17. marca je iz varnostnih razlogov zaradi epidemije koronavirusa COVID-19 potekala videokonferenca na temo aktualnih razmer v državi med nekaterimi političnimi predstavniki iz poslanske zbornice (nekakšnim razširjenim kolegijem) in centralnim vladnim kriznim timom.

Možnosti oddaljenega glasovanja v nobenem od obeh parlamentarnih domov nimajo, saj ni predvidena v nobenem izmed obeh poslovnikov.

2.6 Estonija

Estonski parlament nima posebnih tehničnih pogojev oz. opreme za izvajanje oddaljenih plenarnih sej ali sej delovnih teles. Je pa mogoče organizirati oddaljene seje delovnih teles z uporabo programske opreme, ki se uporablja za videokonference ali videoklice (npr. *Microsoft Teams*).⁵ Ker imajo vsi poslanci prenosne računalnike, se lahko po potrebi pridružijo sejam delovnih teles.

Parlament je sicer sprejel pravila za omejitev širjenje koronavirusa COVID-19. Seje plenuma in delovnih teles trajajo najkrajši možni čas. Zaradi minimiziranja fizičnih stikov je bila tudi sprejeta odločitev o izvedbi oddaljenih sej delovnih teles oz. oddaljeni udeležbi na njih.

Za oddaljeno glasovanje v estonskem parlamentu nimajo možnosti.

2.7 Finska

Finski parlament izvaja seje plenuma in delovnih teles v parlamentarnih prostorih. Ne predvidevajo spremembe tega pravila in zato s tem v zvezi tudi še niso predvideli posebnih tehničnih ukrepov.

V dopolnitvi z dne 26. 3. 2020 pa so nam iz finskega parlamenta sporočili, da poslanci po novem lahko delajo tudi na daljavo. Sodelujejo lahko namreč pri parlamentarnem delu s pomočjo digitalnih orodij s tem da spremljajo delo parlamenta in po elektronski poti vlagajo svoje predloge. Vnaprej najavljeno oddaljeno delo poslanca se šteje kot njegova navzočnost na plenarni seji oziroma seji delovnega telesa.

⁵ Središče za skupinsko delo v storitvi *Office 365*.

Delovna telesa se lahko sestajajo samo za obravnavanje najnujnejših zadev. Število njihovih nadomestnih članov se lahko poveča zaradi zagotovitve nemotenega odločanja. V zvezi z zaslišanjem strokovnjakov se lahko delovna telesa sestanejo tudi prek oddaljenega dostopa. Poslanci lahko najavijo svoj nastop na plenarnem zasedanju po telefonu.

Oddaljeno glasovanje pa ni možno.

2.8 Francija

V spodnjem domu francoskega parlamenta sicer imajo določena tehnična sredstva za organiziranje videokonferenc, vendar niso namenjena za delo poslancev na daljavo – ne na plenumu in tudi ne na odborih. V 42. členu poslovnika je določeno, da je osebna navzočnost poslancev na sejah odborov obvezna; če ima posamezni poslanec več kot dve neopravičeni odsotnosti v enem mesecu, se mu plača zmanjša za 25 %. Ravno tako ni možnosti oddaljenega glasovanja. Poslovník pa vsakemu poslancu omogoča delegirano glasovanje (*délégation de vote*).

Spodnji dom je sicer z delom nadaljeval v četrtek, 19. marca, po dvotenski prekinitvi zaradi lokalnih volitev. Za ta dan je bila predvidena izvedba javne seje o aktualnih vprašanjih in o delovanju organov oblasti v danih razmerah. Navzočnost je bila predvidena samo za govornike in predsednike osmih poslanskih skupin, pri čemer mora biti med posameznimi poslanci zagotovljena varnostna razdalja vsaj enega metra.⁶ Za druge seje plenuma ter delovnih teles velja omejitev navzočnosti največ dveh poslancev iz posamezne poslanske skupine, poleg tega pa je lahko na seji navzoč še vodja poslanske skupine ali njegov namestnik. Vodja na plenumu lahko glasuje v imenu vseh članov svoje poslanske skupine (delegirano glasovanje).⁷ Službe spodnjega doma so v tem času navzoče v strogo omejenem obsegu.

V senatu tudi nimajo tehničnih možnosti za organiziranje oddaljenih sej. Lahko zgolj organizirajo videokonference za zaslihanje zunanjih strokovnjakov. Podobno kot spodnji dom so za dva tedna prekinili delo zaradi lokalnih volitev in ne zaradi aktualne situacije v zvezi z izbruhom koronavirusa COVID-19. Oddaljenih glasovanj ne morejo organizirati, ker bi to pomenilo potrebo po spremembi poslovnika senata. Lahko pa v večji meri uporabijo možnost delegiranega glasovanja, da bi tako zmanjšali število navzočih senatorjev na sejah plenuma in odborov. Na sejah odborov je lahko posamezni senator pooblaščen s strani svojega kolega oziroma ta nanj delegira možnost glasovanja, kar dejansko pomeni, da odda dva glasova. Na plenarni seji pa lahko vsak senator glasuje za vse člane svoje politične skupine, pod določenimi pogoji tudi v imenu odsotnih senatorjev.

2.9 Irska

V tej državi sicer razmišljajo o oddaljenih sejah plenuma in parlamentarnih odborov, vendar pa ta trenutek še ni konkretnih načrtov v tej smeri. Obenem pa se zavedajo, da tudi, če bi ta možnost obstajala, glasovanje vseeno ne bi bilo mogoče.

V 15. členu ustave je namreč izrecno določeno, da o vseh vprašanjih na dnevnem redu parlamenta odločajo poslanci z večino glasov **navzočih** članov. Sama ustava torej ne predvideva možnosti oddaljenega glasovanja.

⁶ Več podatkov o tej seji, ki bi bili v zvezi s predmetom te naloge, trenutno ni na voljo.

⁷ Povzeto po *Asemblée nationale, Mesures prises à l'Assemblée nationale face à l'épidémie de covid 19* (18. 3. 2020).

2.10 Izrael

V poslovniku izraelskega parlamenta ni izrecnega dovoljenja za oddaljene plenarne seje in oddaljene seje delovnih teles. Tudi glasovanja po njegovih določbah ni mogoče izvajati na daljavo.

Delovna telesa nove parlamentarne sestave še niso bila formirana in ravno sedaj poteka diskusija o morebitni omejitvi števila njihovih članov, ki bodo aktivno sodelovali na sejah. Do 20. marca 2020 o tem še niso sprejeli dokončne odločitve.

2.11 Italija

Ne v Senatu ne v poslanski zbornici se plenarne seje in seje delovnih teles ne izvajajo na daljavo. Enako velja tudi za glasovanja.

V Italiji intenzivno razpravljajo o tem, kako omogočiti članom parlamenta oddaljeno glasovanje. Postavlja se vprašanje, ali je tak način skladen z ustavo. Poslovnika obeh zbornic sicer omogočata različne načine glasovanja, vendar pa se za vse nekako kaže, da zahtevajo osebno navzočnost. Za dejansko izvedno oddaljenega glasovanja bi bilo najverjetneje treba takoj spremeniti oba poslovnika. Druga ideja je izvedba glasovanj v izmenah oziroma da bi se namestilo člane parlamenta po posameznih parlamentarnih zgradbah, s čimer bi se preprečilo stike med njimi. V pripravi je osnutek zakona, po katerem bi se ustanovila skupna komisija obeh zbornic, ki bi sprejemala enotne ukrepe za celotni parlament (Evropski parlament, spletna stran).

2.12 Latvija

Iz odgovora latvijskega parlamenta je mogoče razbrati, da ne izvajajo oddaljenih sej, je pa mogoče v času izrednega stanja spremljati javne seje na parlamentarni spletni strani, ravno tako pa so po sejah javnosti dostopni zvočni in slikovni posnetki.

Možnosti oddaljenega glasovanja nimajo.

2.13 Litva

V litovskem parlamentu nimajo tehničnih pogojev in potrebne opreme za organiziranje izvajanja oddaljenih sej plenuma ter delovnih teles, ravno tako pa na daljavo ne opravljajo glasovanja.

Glede na previdnostne ukrepe, sprejete za preprečevanje širjenja koronavirusa COVID-19, je parlament 12. marca sprejel odločitev, da se bodo seje posebnega parlamentarnega organa (*Board of the Seimas*) odvijale prek oddaljenega dostopa. Navedeni organ sestavljajo predsednik parlamenta, njegovi namestniki in vodja parlamentarne opozicije, njegova glavna naloga pa je zagotavljanje organizacijskih pogojev za delo parlamenta.⁸

2.14 Madžarska

V madžarskem parlamentu so trenutno seje mogoče samo ob osebni navzočnosti poslancev. Oddaljenih sej še niso izvajali. Ravno tako še ni dostopno oddaljeno glasovanje.

2.15 Nemčija

⁸ Gre torej za podoben organ, kot je pri nas Kolegij predsednika Državnega zbora.

V nemškem *Bundestagu* še nimajo možnosti za izvajanje oddaljenih sej v tem smislu, da poslanci ne bi bili prisotni v dvorani. Večina odborov ima sicer v svojih sejnih sobah dostop do opreme za enostavne videokonference, npr. za zasliševanje (hearings) zunanjih strokovnjakov. Ravno sedaj pa se razpravlja o pravnih možnostih za izvajanje oddaljenih sej in za oddaljeno glasovanje.

V nemškem Zveznem svetu (*Bundesrat*) ravno tako ne izvajajo oddaljenih sej in tudi ne oddaljenega glasovanja.

2.16 Poljska

Glede na določbe ustave oba doma, *Sejm* in *Senat*, odločata na sejah. V poljskem pravu ni nobene definicije parlamentarne seje, vseeno pa mora ta potekati z osebno navzočnostjo. *Senat* sprejema odločitve z navadno večino v prisotnosti vsaj polovice senatorjev, razen če poslovnik določa drugače. Vsak senator potrdi svojo prisotnost na seji s podpisom na posebnem seznamu. Prisotnost senatorjev se preverja tudi z izpisi glasovanj. V okviru obstoječega pravnega režima tudi v delovnih telesih *Senata* ni mogoče izvajati oddaljenih sej. Taka potreba ni bila vnaprej predvidena in v tem domu ni tehničnih možnosti za organiziranje izvajanja sej na daljavo, enako pa velja tudi za oddaljena glasovanja.

Dne 24. marca je predsednik Sejma sporočil, da je predsedstvo te zbornice sprejelo resolucijo, s katero je spremenilo njen poslovnik, in sicer je šlo za prilagoditev za obdobje tveganja za izbruh epidemije, za obdobje same epidemije ter za obdobje trajanja izrednih razmer, kot so določene v poljski ustavi. V času epidemije bo v prostoru Sejma prisotno samo omejeno število poslancev iz vsake poslanske skupine, vsi ostali pa bodo lahko sodelovali prek video tehnologije (videolink), ki bo omogočila identifikacijo vsakega poslanca. Tudi glasovanja bodo potekala na daljavo, po dodatnem preverjanju identitete poslancev. Plenarno zasedanje po novih pravilih je predvideno za 27. marec, na njem pa naj bi z retroaktivnim učinkom sprejeli spremembe poslovnika. Nova pravila bodo omogočala tudi odborom in pododborom sestajanje prek video tehnologije. Predsednik sejma je poudaril, da nova pravila ne preprečujejo poslancem osebne navzočnosti, vendar pa upa, da se bodo poslanske skupine prostovoljno odločile za omejitev osebne udeležbe (Evropski parlament, spletna stran).

2.17 Romunija

V romunski poslanski zbornici nimajo tehničnih možnosti za izvajanje oddaljenih sej plenuma in parlamentarnih delovnih teles.

Glede na aktualne razmere v zvezi s pojavom koronavirusa COVID-19 pa so bili kandidati za ministre nove vlade zaslišani na daljavo. Tudi izvolitev novega vladnega kabineta je potekala v specifičnih razmerah, saj se je izvedla v manjši dvorani, kjer so člani parlamenta volili izmenično.

Za oddaljeno glasovanje v poslanski zbornici ni pogojev.

Romunski parlament pa je 14. marca sprejel odločitev o spremembi notranjih pravil, tako da je omogočil parlamentarno delo »s pomočjo elektronskih sredstev« v izjemnih okoliščinah (kot so npr. epidemije, naravne katastrofe, potresi ali teroristični napadi), ki preprečujejo poslancem fizično prisotnost v parlamentu. Stalna odbora obeh parlamentarnih domov bosta odločala o tem, kdaj je bo štel, da gre za take izjemne okoliščine, in sicer po posvetovanju z vodji poslanskih skupin. Z 18. marcem pa je parlament začel uporabljati novo spletno orodje, ki omogoča oddaljeno glasovanje (Evropski parlament, spletna stran).

2.18 Slovaška

V slovaškem parlamentu nimajo ustrezne opreme in tehničnih pogojev za izvajanje sej na daljavo. Poleg tega njihov poslovnik določa, da morajo poslanci glasovati s sedežev, ki so določeni z uradnim sedežnim redom. Oddaljenega glasovanja torej nimajo, v prihodnje pa zaenkrat ne načrtujejo niti oddaljenega izvajanja sej niti glasovanja.

2.19 Španija

Tehničnih zmogljivosti za organizacijo izvajanja sej na daljavo v španski poslanski zbornici nimajo. S tem v zvezi je predsednica poslanske zbornice 12. marca napovedala, da se parlamentarna dejavnost preloži na 24. marec. Za takratno plenarno sejo bo na voljo glasovanje na daljavo, da bi omogočili udeležbo poslancev, ki se seje ne morejo udeležiti. Poleg tega je potrdila, da se bo ta teden s pomočjo informacijske tehnologije na daljavo sestel kolegij (*Board of Spokespersons*) in dorekel dnevni red plenarne seje. Predsednica je dejala še, da bodo na daljavo v čim večji meri delovala tudi vsa strokovna in politična telesa parlamenta. Proučevali bodo načine za izboljšanje delovanja parlamenta v sedanjih in prihodnjih razmerah, kot so npr. seje prek videokonferenc ali glasovanje na daljavo.

Možnost glasovanja na daljavo je že predvidena po poslovniku poslanske zbornice. Glasovanje na daljavo je predvideno za različne okoliščine, poteka pa zunaj sejne dvorane oziroma celo zunaj parlamentarnega poslopja. Člen 82.2 poslovnika določa:

»V primeru nosečnosti, porodniškega ali očetovskega dopusta ali resne bolezni, ki poslancu preprečuje opravljanje njegovih nalog in se šteje za dovolj upravičen razlog ob upoštevanju posebnih okoliščin, lahko kolegij ob preverjanju identitete dovoli, da poslanec odda svoj glas na plenarni seji po telematskem postopku, ki ne more biti razdrobljen ali spremenjen in ki je predviden glede na način in trenutek, ko poteka.« (citirano po ECPRD 4346). Glede na trenutne okoliščine je predsednica poslanske zbornice odobrila uporabo glasovanja na daljavo.⁹

Tudi v Senatu, ne samo v poslanski zbornici je bila že prej predvidena možnost glasovanja na daljavo v skladu z obema poslovnikoma. V obeh zbornicah je torej omogočeno, da član parlamenta poslanec odda svoj glas na plenarni seji po telematskem postopku v primeru nosečnosti, porodniškega ali očetovskega dopusta ali resne bolezni, ki mu preprečuje opravljanje njegovih nalog in se šteje za dovolj upravičen razlog ob upoštevanju posebnih okoliščin. Odobritev izda kolegij ob preverjanju identitete poslanca. Na podlagi teh poslovniških določb in po odločitvi vodstev obeh domov lahko zaradi epidemije koronavirusa COVID-19 člani obeh domov glasujejo na daljavo, vendar samo na plenarnih zasedanjih (Evropski parlament, spletna stran).

2.20 Švedska

Skupina za koordinacijo koronavirusa v švedskem parlamentu je obravnavala možnost dela na daljavo, a je sklenila, da gre v tem primeru bolj za pravno vprašanje kot za vprašanje tehnologije.

⁹ V državi je bilo razglašeno izredno stanje (*estado de alarma*) zaradi koronavirusa COVID-19. Izredne razmere lahko v skladu z določbami 116. člena ustave razglasi vlada z odlokom, sprejetim v svetu ministrov, in to za največ petnajst dni. Ustava določa, da vlada o tem poroča parlamentu, ki se v ta namen sestane takoj. Brez njegovega dovoljenja trajanja izrednih razmer ni mogoče podaljšati. Odlok določa tudi teritorialno območje, za katero velja razglasitev izrednih razmer – v tem primeru gre za ozemlje celotne države. Predsednica poslanske zbornice Meritxell Batet je za nastop predsednika vlade sklicala plenarno sejo za sredo 18. marca ob 9. uri skladno s 165. členom poslovnika, ki določa, da se v primeru razglasitve izrednih razmer zadeva takoj obravnava na plenarni seji parlamenta, sklicani v ta namen tudi izven časa, predvidenega za izvedbo sej, ali v obdobju med sejami. Celotno sejo je bilo mogoče v živo spremljati na spletni strani parlamenta, na parlamentarnem YouTube kanalu ter parlamentarnih profilih na družbenih medijih Twitterju, Facebooku in Instagramu.

Švedska ustava oziroma eden izmed njenih štirih delov (*Instrument of Government*) v 1. členu 4. poglavja določa: »Parlament se sestaja na letnih zasedanjih. Zasedanja potekajo v Stockholmu, razen če parlament ali njegov predsednik ne odloči drugače zaradi svobode ali varnosti parlamenta.« (citirano po ECPRD 4346)

Besedna zveza »zaradi svobode ali varnosti parlamenta« ni podrobneje določena. Če ni drugače določeno, to pomeni, da če plenarno zasedanje poteka v Stockholmu, morajo tudi seje odborov potekati v Stockholmu.

III ZAKLJUČEK

Po pregledu ureditev v obravnavanih državah lahko ugotovimo, da v večini parlamentov ne obstaja možnost oddaljenih plenarnih sej in sej delovnih teles, ravno tako pa (še) ni mogoče oddaljeno glasovanje. Se pa v luči aktualnih razmer stanje lahko hitro spremeni. V **Evropskem parlamentu** so poslancem z dnem 23. 3. 2020 že omogočili udeležbo na daljavo, kar pomeni, da lahko s sliko in zvokom sledijo razpravi, prosijo za besedo in na zasedanju tudi nastopijo. Trenutno lahko sistem podpira udeležbo na daljavo za 1000 udeležencev. Obstaja tudi možnost glasovanja na daljavo, vendar pa je dejanska izvedba takega glasovanja politična odločitev. Dne 26. 3. se bo tako izvedlo prvo glasovanje na daljavo. Vsak poslanec bo natisnil glasovnico, napisal nanjo svoje ime, glasovanje ter podpisal svečano izjavo, potem pa skenirano ali fotografirano glasovnico s svojega uradnega elektronskega naslova poslal v Evropski parlament.

Odločitev o izvedbi oddaljenih sej delovnih teles oz. oddaljeni udeležbi na njih so sprejeli tudi v **Estoniji**, čeprav nimajo vzpostavljenega lastnega parlamentarnega sistema za ta namen. Na **Finskem** lahko poslanci delajo na daljavo s pomočjo digitalnih orodij. Spremljajo lahko delo parlamenta in po elektronski poti vlagajo svoje predloge. Vnaprej najavljeno oddaljeno delo poslanca se šteje kot njegova navzočnost na plenarni seji oziroma seji delovnega telesa. V **Španiji** je glede na trenutne okoliščine predsednica poslanske zbornice odobrila uporabo glasovanja na daljavo za naslednjo sejo, ki bo 24. marca, pri čemer je za nekatere primere možnost glasovanja na daljavo v obeh domovih že od prej predvidena po poslovnikih. Tudi v Senatu je glede na aktualne razmere odobrena uporaba glasovanja na daljavo na plenarnih zasedanjih. V **Romuniji** in na **Poljskem** so ravno tako spremenili oziroma so v fazi sprejemanja notranjih pravil, ki bodo omogočila oddaljeno glasovanje poslancev.

V nekaterih parlamentih prav zdaj bolj ali manj intenzivno razpravljajo o možnostih oddaljenega parlamentarnega dela. Te države so npr. **Avstrija**, kjer imajo v *Nationalratu* vse možnosti za delovanje na daljavo prek interneta, s tem v zvezi pa imajo razdelane tudi varnostne rešitve. Med države, ki razmišljajo o oddaljenem delu poslancev, spadajo tudi **Irska, Italija, Nemčija, Španija** in **Švedska**.

Nekateri parlamentarni organi v posameznih državah že delujejo na daljavo prek videokonferenc. Na tak način potekajo seje kolegija predsednika parlamenta (oz. podobnega organa) v **Litvi** in **Španiji**. V **Romuniji** pa so na daljavo zaslišali kandidate za ministre nove vlade. **Češka** poslanska zbornica je na temo aktualnih razmer v državi opravila videokonferenco, na kateri so z njene strani sodelovali nekateri pomembnejši predstavniki, drugi udeleženec pa je bil centralni vladni krizni tim.

Kot primer uporabe videokonference pri delovanju organov oblasti pa lahko navedemo tudi **Portugalsko**. Ne gre sicer za delovanje parlamenta na daljavo, vendar pa se je v okviru postopka za razglasitev izrednega stanja v državi njen predsednik dne 18. 3. 2020 prek videokonference sestal s člani svojega posvetovalnega telesa (*Conselho de Estado*), nakar

je po posvetovanju z vlado izdal dekret o izrednem stanju, ki ga je posredoval še v potrditev parlamentu (Assembleia da República, spletna stran).

V drugih prikazanih državah bodisi nimajo tehničnih možnosti za oddaljeno delo poslancev bodisi o tem sploh ne razmišljajo. Ponekod v uvedbi takega načina delovanja vidijo predvsem pravne ovire (npr. **Avstrija**, **Češka**, **Irska**, **Italija** ter **Švedska**).

Pripravil:
Janez Blažič

Literatura in viri:

- ECPRD 4346: Remote sessions and voting - very urgent. Spletna stran: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (marec 2020).
- Evropski parlament, raziskovalne službe: Remote voting in the European Parliament and national parliaments. Spletna stran: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/649348/EPRS_ATA\(2020\)649348_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/649348/EPRS_ATA(2020)649348_EN.pdf) (25. 3. 2020).
- Asemblée nationale, Mesures prises à l'Assemblée nationale face à l'épidémie de covid 19 (18. 3. 2020).
- Assembleia da República: Assembleia da República debate pedido de autorização de declaração do estado de emergência. Spletna stran: <https://www.parlamento.pt/Paginas/2020/marco/Debate-Estado-emergencia.aspx?n=2> (marec 2020).
- Avstrija: Abt. L.3.1, Rechtliche Ersteinschätzung z dne 12. 3. 2020.
- Obvestilo generalnega sekretarja Evropskega parlamenta z dne 18. 3. 2020.
- POLITICO Brussels Playbook: Whatever it takes — The EU that we used to know — Parliament in mourning. Spletna stran: <https://www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/politico-brussels-playbook-whatever-it-takes-the-eu-that-we-used-to-know-parliament-in-mourning/> (24. 3. 2020).